

MIGRÁCIÓS SZEMLE

UNAMA-jelentés: Az emberi jogok általános helyzete Afganisztánban 2021. augusztus 15. és 2022. június 15. között

Az ENSZ Afganisztáni Segítő Missziója (UNAMA) legújabb jelentésében azt vizsgálta, hogy a tálib hatalomátvételt követő 10 hónapban miképpen alakult az emberi jogok helyzete az országban. A jelentés összefoglalja a szervezet tudomására jutott, a hatóságok által elkövetett törvénytelen gyilkosságokat, önkényes letartóztatásokat és fogva tartásokat, kínzást és más embertelen bánásmódot, valamint az alapvető emberi és szabadságjogok helyzetét. A jelentés továbbá ajánlásokat fogalmaz meg a civilek védelmével kapcsolatban a *de facto* kormány és a nemzetközi közösség számára is. A fegyveres erőszak jelentős csökkenése ellenére az UNAMA a vizsgált időszakban 2 106 polgári áldozatot regisztrált: 700 halott és 1 406 sebesült civilt. Az áldozatok többségét az ISIS-KP célzott támadásainak tulajdonították az ország azon területein, ahol az etnikai és vallási kisebbségek élnek többségben.

[Human Rights in Afghanistan: 15 August 2021 to 15 June 2022. UNAMA Human Rights Service, 2022. július 20.](#)

A civil lakosság védelme

Annak ellenére, hogy a *de facto* kormány tett olyan lépéseket, amelyek látszólag az emberi jogok védelmét célozták – mint például a hatalomátvételt megelőzően szolgálatot teljesítő kormánytisztviselők és a biztonsági erők tagjai számára elrendelt amnesztia –, felelősek az emberi jogok széleskörű megsértéséért is. A nők jogainak korlátozása súlyos probléma az országban – 2021 augusztusa óta nem részesülnek oktatásban, továbbá korlátozzák őket a munkavállalásban és a politikai döntéshozatalban való részvételben is. A kormány felszámolta továbbá a családon belüli és/vagy nemi erőszak áldozatainak segítségét szolgáló menedékhelyeket, valamint korlátozza az áldozatok igazságszolgáltatáshoz való hozzáférését.

A *de facto* kormány 2021. augusztus 17-én amnesztiát hirdetett a volt kormánytisztviselők és az afgán biztonsági erők tagjai számára. Az UNAMA értesülései szerint azonban nem tartották be ígéretüket – **2021. augusztus 15. és 2022. június 15. között legalább 160 személyt végeztek ki bírósági eljárás nélkül.** A jelentés legfőbb célja, hogy rábírja a *de facto* kormányt az incidensek azonnali kivizsgálására és az elkövetők felelősségre vonására, valamint hatékony lépések megtételére a jövőbeni incidensek megakadályozása érdekében.

A jelentés a hírszerzési minisztérium, valamint a bűnmegelőzési és erényügyi minisztérium túlkapásaival szemben hívja fel a figyelmet a legsúlyosabb aggodalmakra. Az említett minisztériumok által kiadott számos irányelv korlátozza a nők és lányok alapvető emberi jogait. Habár az irányelvek többségükben ajánlás jellegűek, a hatóságok mégis kemény álláspontot képviselnek azok végrehajtásával kapcsolatban – az irányelvek vélt megsértése esetén gyakori a fizikai büntetés alkalmazása.

A *de facto* kormány korlátozza a médiaszabadságot, gátolja a békés gyülekezéshez, valamint a szólás- és vélemény szabadsághoz való jogot. A hatalomátvétel óta gyakori az újságírók, tüntetők és civil aktivisták bebörtönzése és fizikai bántalmazása.

2022 januárjában Hibatullah Akhundzada, a tálibok legfőbb vezetője iránymutatást adott ki a fogvatartottakkal való emberséges bánásmódról, azonban az ország gazdasági problémái nem teszik lehetővé a bebörtönzött személyek megfelelő ételmezését, higiéniai és egészségügyi ellátását. Az országot példátlan pénzügyi és humanitárius válság sújtja – **a lakosság 59%-a humanitárius segítségre szorul, amely mintegy 6 millió fővel több, mint a 2021-es év elején.** Az országba folyósított nemzetközi segélyek nélkül a kormány nem tudná kezelni a meglévő politikai-társadalmi, gazdasági és ételmezési válságot.

A civil áldozatok száma

Az UNAMA által vizsgált időszakban a szervezet 2 106 polgári áldozatot regisztrált: 700 halott és 1 406 sebesült civilt. **Az áldozatokat többnyire az Iszlám Állam Horaszán Tartománynak (ISIS-KP) tulajdonított rogtönzött robbanószerkezetek (IED) és a fel nem robbant hadianyagok (UXO) okozták.**

A nemzetközi szervezet 160 bírósági eljáráson kívüli gyilkosságról, 178 önkényes letartóztatásról és 56, a hatalomátvételt megelőzően szolgálatot teljesítő kormánytisztviselő és a biztonsági erők tagjai ellen elkövetett embertelen bánásmódról szerzett tudomást.

A *de facto* hatóságok hasonlóképpen léptek fel azokkal szemben is, akikről úgy vélték, kapcsolatban állnak az ISIS-KP-val. 59 bírósági eljáráson kívüli gyilkosságról, 22 önkényes letartóztatásról és fogva tartásról, valamint 7 feltételezett bűnös ellen elkövetett kínzásról értesült a szervezet. A holttestüket jellemzően a város forgalmas részein hagyták, mellettük táblán elhelyezve bűnüket, hogy ezzel retentsék el a lakosságot a kormány elleni fellépéstől. A tálibok megbuktatását célzó Nemzeti Ellenállási Fronthoz (NRF) való csatlakozást is hasonlóan erőszakos módon büntették. Ezek az esetek jellemzően Baglán és Pandzsír tartományban történtek, ahol az NRF a legaktívabb.

A médiaszabadság korlátozása legalább 173 újságíróat érintett közvetlenül. Az UNAMA értesülései szerint hat média-munkatárs vesztette életét, közülük öten az ISIS-KP által elkövetett célzott támadásban.

A hatalomátvétel óta gyakoriak a hatósági túlkapások és az önbíráskodás az országban.

Javaslatok a nemzetközi közösség részére

A jelentés több javaslatot tartalmaz a nemzetközi közösség részére. Ezek többek között a következők:

- a) az emberiség elleni bűncselekményekkel szembeni hatékonyabb fellépés, valamint a hatóságok ezirányú segítése,
- b) a fegyveres konfliktus áldozatainak és családjának megfelelő szintű segítése pénzügyi, egészségügyi és pszichoszociális értelemben,
- c) a fel nem robbant hadianyagok (UXO) felszámolására irányuló törekvés erősítése,
- d) az Afganisztánnak nyújtott humanitárius segítség mértékének növelése,
- e) megfelelő szankciók érvénybe léptetése a *de facto* kormánnyal szemben az emberi jogok biztosításának elősegítése érdekében.

Összegzés

A valós adatok jelentősen eltérhetnek az UNAMA által regisztrált, és a jelentésben közölt adatoktól, ugyanakkor a hatóságok által elkövetett emberi jogi jogsértések súlyos aggodalomra adnak okot. Az egyre súlyosbodó humanitárius válság tovább növelheti a társadalmi és politikai szakadékokat az országban, amely az erőszak egy újabb hullámát indíthatja el a földrengésektől, áradásoktól, gazdasági és élelmezési válságtól sújtott Afganisztánban.

A szemlézett publikáció nem feltétlenül tükrözi a Migrációkutató Intézet munkatársainak álláspontját.